Obletnica Vodnikove domačije

V prostorih VODNIKOVE DOMAČIJE se nahaja Knjižnica Šiška oz. njen oddelek za pionirje. V treh prostorih je prikazana literarna zgodovina od Brižinskih spomenikov do baroka ter čas Valentina Vodnika in njegovih sodobnikov. Trije prostori so namenjeni razstavni galeriji, kjer že četrto leto v tritedenskem razmaku razstavljajo slovenski poklicni in ljubiteljski likovni ustvarjalci, občasno tudi kdo iz drugih republik in zamejstva. V podstrešnem delu dokončujemo urejanje dvorane, ki bo služila komornim gledališkim predstavam, instrumentalnim in vokalnim prireditvam, literarnim večerom in srečanjem slovenskih poklicnih in ljubiteljskim pesnikom in pisateljem, pa različnim klubskim dejavnostim, za katere bi se zainteresirali mlajši in starejši občani Šiške.

Vodnikova domačija želi postati in biti osrednja kulturna hiša, v kateri bi se shajali kulturni delavci vseh zvrsti, predvsem pa hiša, v kateri se vedno kaj zanimivega dogaja in priteguje pozornost Šiškarjev in Ljubljančanov. Želimo, da si stalno literarno zbirko pod vodstvom slavistov ogledajo vsi slovenski ne le ljubljanski osnovnošolci, srednješolci in visokošolci vsaj literarnih ved. Želimo, da si likovne razstave ogleda čim več ljubiteljev lepih umetnosti. Predvsem pa, da bi prihajali na predstave mlajši in starejši gledalci in poslušalci.

V dneh od 3. februarja — rojstnega dneva Valentina Vodnika do 10. februarja 1989 bomo proslavili mali 5-letni jubilej z vrsto prireditev v Vodnikovi domačiji. Na prireditvah bodo nastopali poklicni igralci, instrumentalisti in literati pa tudi naši amaterski kulturni ustvarjalci, zbori in skupine. V programu bodo tudi sodelovale najboljše šolske kulturno umetniške skupine.

Podroben pregled prireditev po dnevih bomo objavili na plakatih oz. obvestilih v javnih sporočilnih sredstvih.

Vabimo prebivalce Šiške in Ljubljane, da v navedenih dneh obiščete posamezne predstave v VODNIKOVI DOMAČIJI.

Majda LENIČ

15. let pevskega zbora LITOSTROJ

Pred petnajstimi leti so litostrojski pevci začeli z rednimi vajami in že po slabem letu dela so javno nastopali.

V letu 1976 pa je Moški pevski zbor Litostroja že prejel prvo priznanje za svoje delo.

Istega leta so pevci tudi prepevali ob 1. maju v Poreču delavcem SOZD-a Združeni proizvajalci strojne opreme. Prvič pa so tega leta sodelovali na srečanju pevskih zborov občine Šiška in prvič na srečanju pevskih zborov v Šentvidu pri Stični. V letu 1977 je z delom prenehal prvi pevovodja Andrej Rupnik, ki je skupaj s pevci tovarišem Šejnovičem, Oprešnikom, Janežičem, Polajžarjem, Bašičem, Rihtarjem in še drugimi postavil temelje za nadaljne delo. Jeseni 1977. leta je umetniško vodstvo zbora prevzel Primož Cedilnik, in zbor še vedno uspešno vodi. Z njegovo izredno ljubeznijo do glasbe, pretanjenim posluhom, sposobnostjo, idejami, voljo in trudom je zbor postajal vse uspešnejši. V letu 1977 se moškemu pevskemu zboru pridružijo še pevke, ki so sprva samo litostrojčanke in zbor se je preoblikoval v Mešani pevski zbor Litostroj. Kljub kadrovskim težavam v zboru, je ljubezen do petja in izredna prizadevnost članov zbora vodila k uspehom. Ker je bilo litostrojskih pevk malo je zbor povabil k sodelovanju tudi pevke iz drugih delovnih organizacij. Leta 1978 je zbor štel 50 pevcev in delo je lepo napredovalo.

Zbor je nastopal na revijah doma, na proslavah v delovni organizaciji in krajevni skupnosti imel koncert v Milevskem in v Červeno na Češkoslovaškem, 1980 je zbor prepeval tudi v kulturnem domu splitske ladjedelnice in v dvorani Tivoli ob dnevu kovinarjev Jugoslavije.

Leta 1981 je bilo za pevce izredno uspešno saj je mešani pevski zbor izvedel svoj prvi celovečerni samostojni koncert v prostorih osnovne šole Hinka Smrekarja. Peli so na osrednji proslavi ob obletnici osvobodilne fronte v Cankarjevem domu in slovensko pesem prenesli celo v Makedonijo, v Kavadarce in Tetovo. Veselje nad uspehi je skalilo spoznanje, kako je vse minljivo in z bolečino v srcu so se tega leta pevci poslovili od tov. Janeza Orešnika, ki je bil velik ljubitelj zbora in njegov kronist.

Leta 1986 so pevci doživeli še en hud udarec, ko je po kratki bolezni umrl zagnani in prizadevni pevec ter predsednik zbora v letu 1978 tov. Jože PIVK. Iz vrst zbora so odšli tudi pevci in pevke, ki jim je zdravje preprečilo nadaljnje sodelovanje in vsi člani zbora so bili in so še ob vsakem takem odhodu žalostni. Vez med temi pevci pa ni pretrgana, saj so še vedno člani zbora v srcu in mislih in prisostvujejo vsakemu koncertu in nastopu.

Po letu 1981 je kljub kadrovskim težavam uspešno deloval in gostoval drugič na Češkoslovaškem. Koncertno izvedbo programa je podal v Kraljevici in tudi v Tjentištu v Bosni je slovenska pesem zaplavala med grobovi padlih borcev.

Pevski zbor vsako leto sodeluje na treh revijah in sicer občinski, na srečanju pevskih zborov v Šentvidu pri Stični in na reviji pevskih zborov SOZD Združenih podjetij strojegradnje. S celovečernim programom je zbor uspešno gostoval na Dolenjskem, brez obotavljanja pa se pevci odzovejo vsakemu vabilu k sodelovanju na proslavah.

Ker se zbor zaveda, da le nastopi ohranjajo kvalitetno umetniško raven, si člani sami iščejo možnosti nastopanja. Tako je zbor s celovečernim koncertom gostoval v Zdravilišču Laško, Čatežke in Dolenjske Toplice. Povezuje se s pevskimi zbori v drugih delovnih organizacijah in tako je sodelovanje s pevci Avtomontaže in SCT že nekajkrat uspelo. Zbor izvaja celovečerne koncerte v Domovih starejših občanov in tako je redni gost v Šiški in v Mostah, gostoval pa je tudi v Brežicah, Domžalah, Kamniku, Predvoru in verjetno še vsi domovi niso našteti.

Pevci bi si želeli še več sodelovanja s pihalnim orkestrom Litostroja. Tako je bil v lasnkem in letošnjem letu izveden koncert, v katerem je sodeloval pevski zbor in pihalni orkester Litostroja. Kljub eni skromni skupni vaji sta koncerta uspela.

V zadnjem času se kadrovskim težavam pridružujejo tudi finančne, ki predvsem vplivajo na pogostost nastopov. Zgodi se celo tako, da zbor nima denarja za prevoz na kraj koncerta in potem pevci z lastnimi prevozi rešujejo nastali problem.

Ob 15-letnici pevskega zbora Litostroj si pevci žele izvesti celovečerni koncert v neposredni bližini DO, ki bi ga kasneje ponovili še v krajih, od koder se vozijo delavci Litostroja. Predvidevajo sodelovanje na srečanju pevskih zborov v občini Šiška, pevskih zborov SOZD ZPS in na srečanju v Šentvidu pri Stični.

Mešani pevski zbor v letu predvideva še pet celovečernih samostojnih koncertov v različnih krajih po vsej Sloveniji.

Milan PIRKER

Kdo je kriv za preveliko obremenjenost osnovnošolskih otrok?

Vedno pogosteje se soočamo s problemom, zakaj so osnovnošolci tako obremenjeni ali celo preobremenjeni. Zanima nas tudi, kateri otroci. Po uspehu boljši učenci, srednji ali slabši? Boljši sposobnejši učenci — največkrat odličnjaki — so velikokrat preobremenjeni. Zagotovo poleg rednega in dodatnega pouka obiskujejo kar nekaj interesnih dejavnosti: učenje tujih jezikov, glasbeno šolo, športne aktivnosti, bralno značko. . . Največkrat jih v preveliko število krožkov silijo preveč ambiciozni starši, ki od svojih otrok pričakujejo prevelike uspehe. Otrok pa ne more biti na vseh področjih uspešen oz. najboljši! O prostem času pri takem učencu ne moremo govoriti. Po drugi strani pa poudarjamo, kako je nujno potrebno, da ima čim več časa za sprostitev. Za otrokovo zdravje je to škodljivo, prav tako za razvoj osebnosti.

Tudi učenec, ki se sicer kar dobro uči, a vse doseže le z ogromno truda in vložene energije, bo teže našel kaj časa zase. Da bi se vključil v kakšen krožek, je dostikrat nemogoče, saj mora skoraj ves čas po pouku posvetiti učenju.

Neuspešnim učencem pa starši večkrat prepovejo, da bi se vključevali v dodatne aktivnosti. To pa ni vedno dobro!

V življenju naših osnovnošolcev bi se moralo marsikaj spremeniti. Preprečiti bi morali prekomerne obremenitve, ki si jih nalagajo (ali jim jih vsiljujejo starši ali celo nekateri učitelji). Še vedno pa je ogromno otrok, ki v prostem času ne vedo, kaj početi!

Vladimira Rejc

Dan šole na SŠTS Franca Leskoška-Luke

9. decembra smo učenci in učitelji litostrojske Srednje šole tehniških strok slavili dan šole. Ta dan je tudi rojstni dan Franca Leskoška-Luke, po katerem nosi šola ime. Vsako leto zato pripravimo pester kulturni program, namesto običajnega pouka pa organiziramo kulturni dan. Letošnji dan šole je bil še posebej zanimiv.

V šolski kinodvorani smo pripravili prireditev, katere so se udeležili predstavniki Zavoda za šolstvo — organizacijske enote Ljubljana, Izobraževalne skupnosti za strojništvo in metalurgijo, predstavniki družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov Litostroja ter vodstva posameznih tozdov, predstavniki Iskre in drugi. Še posebno pa smo bili veseli, da smo med nami zopet pozdravili častno gostjo tovarišico Hedo Ivanuš, hčerko Franca Leskoška-Luke.

Najprej je v dvorani iz mladih grl zadonela pesem NAPREJ, s katero se je prvič predstavil naš novo ustanovljeni pevski zbor. Prisotne je pozdravil ravnatelj šole tov. Anton ZUPANČIČ, dipl. ing. in med drugim dejal, da je Litostrojska šola poznana po dobrih pogojih vzgojnoizobraževalnega dela, po dobri tehnični opremljenosti. Vsega tega pa ne bi bilo, ali pa vsaj ne v takšnem obsegu, če ne bi stal ob nas ustanovitelj šole — Litostroj — in delavci, ki so vedno znali prisluhniti potrebam šole. Strokovnjaka ni mogoče kupiti, ampak ga je potrebno vzgojiti. Danes je na šoli 1034 učencev, od tega je le dobra tretjina litostrojskih štipendistov. Poleg rednega izobraževanja mladine se vsako leto povečuje tudi izobraževanje odraslih v naši enoti Izobraževalni center."

Tov. Zupančič je nato govoril o povezovanju šole z delovnimi organizacijami in poudaril: „Vsake pridobitve na šoli, s katero lahko nudimo učencem več, oziroma jim olajšamo razumevanje delovanja in ravnanja, smo zelo veseli. Tudi današnja otvoritev novo opremljene učilnice za predmet osnovne regulacije in krmiljenja je za nas velik uspeh. Investicijo v opremo, ki znaša 50 milijonov dinarjev, smo izpeljali s pomočjo Litostroja, tozda PPO, namenskim prispevkom PIS-a za strojništvo in metalurgijo, pohištveno opremo in instalacijo pa smo izdelali sami."

Sledil je kratek kulturni program, kateremu so vsi v dvorani z zanimanjem prisluhnili. Člani recitacijskega krožka so ob spremljavi flavte in kitare predstavili recital pesmi sodobnega slovenskega pesnika Toneta Kuntnerja. Pesmi o naravi in ljubezni so obogatili še posnetki na diapozitivih. Dekliški oktet je nato zapel ljudsko pesem Poljece je že zeleno, poslušalce pa je najbolj navdušil nastop instrumentalnega seksteta.

Prav gotovo je bil za vse v dvorani največje presenečenje ogled video spota „Z novim znanjem v prihodnost", 20-minutnega filma o naši šoli. To jesen so snemalci posneli mozaik dela in življenja na šoli — učence in učitelje pri pouku v šolskih delavnicah in razredih, pri delu z najsodobnejšimi stroji, pri pouku v računalniški učilnici, v sodobno opremljeni knjižnici, pri interesnih dejavnostih itd. Film bomo predvajali osnovnošolcem na informativnih dnevih in jih tako skušali kar največ pridobiti za šolanje pri nas. Z istim namenom smo izdali tudi bogato opremljeno knjižico o možnostih in smereh šolanja pri nas.

Tako se je končala prireditev v kinodvorani, dejavnosti ob dnevu šole pa so se še nadaljevale. Gostje so si v avli ogledali strokovno izredno bogato razstavo Proizvodnja preoblikovalne tehnike v Litostroju, ki smo jo pripravili skupaj s tozdom PPO.

Za obiskovalce je bila ta dan odprta tudi učilnica za pouk CNC tehnologije z računalniško vodenimi stružnicami in rezkalnimi stroji, prostor poleg nje pa pravkar opremljamo z novimi proizvodnimi računalniško vodenimi stroji avstrijske firme EMCO.

Najpomembnejša pridobitev šole pa je bila novoopremljena učilnica za pouk osnove regulacije in krmiljenja. Učitelj ing. Borut Brulc nam je razkazal nove učne komplete za izvedbo vaj in demonstriral njihovo delovanje. Učenci se bodo ob takih učnih pripomočkih lahko zares veliko naučili.

Kulturni dan za učence pa je tudi izven šole potekal zelo živahno. Učenci tretjih letnikov so poslušali predavanje o Kitajski, spremljano z več kot 400 barvnimi diapozitivi. Učenci četrtih letnikov so to dopoldne preživeli v Centralni tehniški knjižnici, kjer so jim tamkajšnji uslužbenci pokazali način dela, iskanja knjig in podatkov in seveda bogata knjižni fond strokovne literature. Učenci drugih letnikov so imeli v jedilnici doma šole srečanje s pesnico in igralko Milo Kačičevo. Šestinsedemdesetletna umetnica je prebrala nekaj svojih pesmi, zapela song iz Brechtove Beraške opere, nato pa pripovedovala o svojem življenju in delu. Učenci prvega letnika pa so si v Drami ogledali gledališko predstavo Bertolda Brechta Gospod Puntila in njegov hlapec Matti.

Tako se je zaključil resnično bogat dan naše šole. Ne bi bil takšen, če učenci in učitelji ne bi vanj vložili veliko truda in ljubezni. Vsaka prizadevanja rodijo rezultate in upamo, da bo ta dan po uspešni izvedbi ostal vsem še dolgo v spominu.

prof. Vesna TOMC-LAMUT

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Govorna vzgoja otroka

Lani smo že pisali o razvoju govora, o mejnikih v govornem razvoju. V tej številki pa bi spregovorili o govorni vzgoji.

Starši se pogosto sprašujejo, kako govoriti z otrokom, da se bo njegov govor čim lepše in pravilnejše razvijal. Ob priložnosti boste otroku morda podarili knjigo ali slikanico. Kako z otrokom brati in mu pripovedovati pravljice?

Vsi vemo, da se temelji govora gradijo že v prvem letu otrokovega življenja. Govor se razvija na različnih osnovah (dozorevanje, čustvovanje, umske sposobnosti, otrokovo okolje, dom, družina, vrtec. .). Na otrokov govor pa vpliva tudi doživljanje in čustvovanje otroka v odnosu z drugimi ljudmi.

Učenje govora je pravzaprav zelo podobno učenju plazenja, sedenja, kako napraviti prvi korak, hoditi. Otrok mora obvladati ovire.

Pomembno je, da otrok uspeva v stvareh, ki nimajo direktne zveze z govorom, šele potem se lahko nauči govoriti.

Dojenček govori na različne načine, govori s svojim telesom in usti. Izteguje roke, noge in dela druge gibe, ki imajo svoj pomen. S kretnjami rok skuša povedati svoje želje. Tako se uči, da so kretnje lahko zelo koristne za sporazumevanje. Najpomembnejši dejavnik v tem obdobju so otrokovi starši in njihovo pravilno reagiranje na otrokovo „govorico".

Izkušnje nam povedo, da otroci, ki ne dobijo dovolj materine nežnosti in pozornosti bolj zaostajajo v razvoju.

Sčasoma, s posnemanjem, začne otrok počasi popravljati pomanjkljivosti svojega izražanja, začno se pojavljati prave nepopačene besede. Vendar pa tega obdobja ne smemo prehitevati. Ne silimo v otroka naj ponavlja za nami besedo, naj že reče AVTO ali MAMA. . . Otrok bo sam dozorel. Pomembno je, da damo otroku čas. Govor se ne razvija enako hitro pri vseh otrocih. Tudi med zdravimi otroki so razlike, vendar pa o kasnitvi govorimo šele tedaj, če je razlika med govorom, predvidenim za otrokovo starost in dejanskim stanjem govora približno šest mesecev.

Otrokove prve korake in njegove prve besede imajo v vsaki družini po vsem svetu za pomemben znak v otrokovem razvoju.

Vendar pa učenje hoje in govora niso iste stvari, za govor je potrebno mnogo več. Prve besede so samo prvi kamenček v razvoju govora. Velik napredek je tedaj, ko otrok prične sestavljati posamezne besede, vezati eno z drugo. Pri tem povezovanju pa je otroku potrebna moč. Starši naj z otrokom govorijo, ko ga previjajo, medtem, ko ga hranijo, ko so z njim na sprehodu.

Skupaj naj poslušajo ropot avtomobila, letala, motorja. . . Otrok naj razlikuje te zvoke. Starši naj mu nudijo čim več čutnih vtisov (vid, sluh, vonj). Zelo pomembno je, da starši govorijo z otrokom dovolj počasi, da ne uporabljajo pomanjševalnic in tujk. Starši naj uporabljajo v pogovoru z otrokom kratke in razumljive stavke. Otroku moramo dati dovolj časa, da uvidi smisel povezovanja besed v stavke. Vse to naj poteka v vedrem in sproščenem vzdušju. To so kritični meseci in leta. V nobenem obdobju ne potrebuje otrok toliko pomoči kot prav v tem. Ni potrebno, da bi bili starši mojstri v govornem izražanju, tu ni načrtnega učenja. Vse kar otrok potrebuje za učenje govora so primerne priložnosti za govor, dober govorni model in ljubezen. Otroci se sami želijo učiti. Starši naj kasneje pripovedujejo otroku zgodbe in pravljice. Lahko mu tudi berejo. Otrok naj med branjem sedi v vašem naročju. Otroku pripovedujemo in opisujemo slike s preprostimi besedami, omogočimo mu, da nas prekinja, naj tudi on govori.

Pomembno je, da otrok čuti, da ga želimo poslušati. Otroku pomagamo s tem, da odgovarjamo na njegova vprašanja, da mu razložimo neznane besede.

Otroci med tretjim in četrtim letom zelo veliko govorijo, včasih nenehno eno in isto stvar. To je njihovo igranje, ki pogosto ne zahteva odgovora. Kadar pa otrok nekaj vpraša ali nekaj sporoča, mu moramo odgovoriti. Če bodo starši na vse to pozorni, bodo otroku zelo veliko pomagali pri razvoju govora.

Irena PAKIŽ — logoped

Dragi bralci!

Pišite nam, vsaka pobuda oziroma vaše izkušnje nam bodo dobrodošle na naslov:
ZDRAVSTVENI DOM LJUBLJANA-ŠIŠKA
Služba za zdravstveno varstvo otrok
Mentalno-higienski oddelek, Derčeva 5, Ljubljana ali

Ostrovrharjevo srečanje 1988

V letošnjem novembru smo že sedmič pripravili OSTROVRHARJEVO SREČANJE, ki je vsakoletna kulturna akcija Občinske kulturne skupnosti in Zveze kulturnih organizacij Šiška poimenovana po partizanskem komandantu borcu in pesniku Otonu Vrhuncu — Blažu Ostrovrharju, doma iz Pirnič.

V prireditvah Ostrovrharjevih dni lahko enakovredno sodelujejo ljubiteljske in poklicne kulturne skupine in posamezniki naše občine, Ljubljane, širše Slovenije ter prijateljskih in pobratenih občin, pa tudi zamejstva.

V umetniškem pogledu Ostrovrharjevo srečanje vzpodbujajo nova izpovedna iskanja, predstvljajo najboljše kulturne stvaritve minulega leta in povezujejo umetniška prizadevanja ljubiteljskih in poklicnih kulturno umetniških društev, skupin, organizacij ter posameznikov.

Tako smo v program letošnjega srečanja vključili najboljše predstave, koncerte, koreografije in druge nastope naših kulturno umetniških društev, skupin in posameznih kulturnih ustvarjalcev in jih dopolnili s predstavitvijo knjige Slavka KRUŠNIKA in z dvema razstavama: v Medvodah „Medvode na starih razglednicah" in v Sori slike EX TEMPORE Sora.

V Vodnikovi domačiji je imela nad vse zanimiv večer šansonov pod naslovom „Oblaki so rdeči" igralka Jerca MRZEL. Kljub temu, da smo nalepili vabila na vse bloke in stolpnice v bližini KS, je bil obisk maloštevilen. Zares škoda, da več ljudi ni uživalo v zares prijetnem večeru priznane igralke in šansonjerke. Tudi na predstavitvi knjige Slavka KRUŠNIKA SMEH NI GREH, ko je poleg avtorja, smešnice bral dramski igralec Srečko ŠPIK, ob glasbeni spremljavi Dušana URŠIČA, bi lahko bilo še več obiskovalcev. Nenazadnje so vse prireditve bile brezplačne.

V domu krajanov v Sori je bil poleg večera, ko je ob otvoritvi razstave EX TEMPORE SORA imel celovečerni koncert ženski pevski zbor SORA pod vodstvom Jane DEBELJAK, 18. novembra tudi uspel koncertni večer Komornega moškega zbora LEK in Komornega zbora DOMŽALE kot gosta.

V Domu Svobode Medvode je gledališka skupina ŠKOFJA LOKA prikazala zanimivo in duhovito gledališko igri „HRUP ZA ODROM", vendar je tudi tu bila dvorana le napol zasedena. V Smledniku je gledališka skupina DPD Svoboda Medvode ob dokaj dobrem obisku prikazala farso Komisija za samomore.

Zaključna prireditev Ostrovrharjevega srečanja 88 je bila pred praznikom 29. novembrom, v domu krajanov Zg. Šiška. Folklorna skupina Emona je predstavila vrsto slovenskih ljudskih plesov ob spremljavi njihovega narodnega orkestra. Ob tej priliki smo podelili Ostrovrharjev kipec za leto 1988 znanemu in priznanemu šišenskemu lutkarju in vodji lutkovnega gledališča Jože Pengov v Dravljah tov. Zdenku MAJARONU. Žal je bil obisk tudi na tej prireditvi slab, ker je bilo isti dan še nekaj krajevnih prireditev v počastitev praznika. V prihodnje se moramo pravočasno dogovoriti, da združimo programe bližnjih krajevnih skupnosti. Vsekakor pa je treba najresneje razmišljati o dejstvu, da krajani v skoraj vseh okoljih vse preslabo obiskujejo kulturne prireditve. V vsako prireditev je vloženo mnogo truda, prizadevnosti, kulturno umetniškega žara in nenazadnje finančnih sredstev, pa zato moramo stremeti k temu, da bodo prireditve čim bolje obiskane. In nenazadnje, tudi v teh ne prav ljubeznivih časih, bi nam naj vsak kultura lepšala vsakdan.

Majda LENIČ